

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ БАЗИ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ В АГРОБІЗНЕСІ

Полішкевич О.Р.

Україна, Миколаївський державний аграрний університет

Причинами виникнення проблеми забезпечення сільськогосподарських підприємств паливом, особливо в галузі рослинництва, є істотна залежність держави від імпорту енергоносіїв та цінової ситуації на світовому ринку нафти. Формування стратегічних напрямів застосування альтернативних паливно-енергетичних ресурсів в Миколаївській області розробляються у зв'язку з необхідністю створення джерел забезпечення сільськогосподарських підприємств паливом за стабільними цінами, гарантованого ринку збуту ними рослинної сировини, зменшення імпорту енергоносіїв.

Для гарантованого проведення сільськогосподарських робіт за технологічними нормами, Україні щороку необхідно близько 1870 тис. тонн дизельного палива і 620 тис. тонн бензину. Для виробництва такої кількості пального використовується близько 4,5 млн. тонн нафти, що переважно імпортується. У зв'язку з тим, що постійне зростання її вартості призводить до підвищення вартості нафтопродуктів, а отже, і сільськогосподарської продукції, традиційний варіант задоволення потреби сільськогосподарського виробництва за рахунок тільки нафтопродуктів мало перспективний.

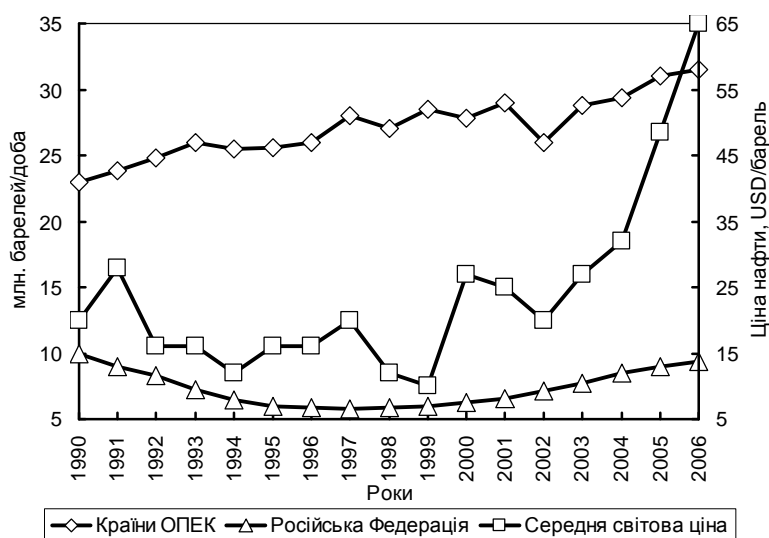
Згідно з вимогами ЄС, частка використання біологічного та інших видів палива, що виробляються з відновлювальних ресурсів, у структурі енергоспоживання країн — членів ЄС становитиме до кінця 2006 і 2010 років відповідно 2,75 та 5,75 відсотка. З урахуванням цього в Україні, яка має намір співпрацювати з країнами ЄС, повинно вироблятися та споживатися у 2010 році не менш як 520 тис. тонн усіх видів біопалива.

В Україні прийнято ряд державних актів, які стимулюють виробництво та впровадження альтернативних видів палива. Це, зокрема, «Національна енергетична програма України на період до 2010 р.», розроблену та затверджену Верховною Радою в 1996 р., що передбачає покриття 10% потреб народного господарства в енергії за рахунок поновлювальних джерел енергії.

Мета статті полягає в аналізі можливих напрямків зниження витрат на енергоносії та зменшення залежності від імпорту нафтопродуктів шляхом використання в якості моторного палива альтернативних паливно-енергетичних ресурсів.

Незважаючи на постійне зростання видобування нафти у світі, спостерігається постійне підвищення її ціни (рис. 1). Наприкінці 2006 р. та початку 2007 р. світова ціна нафти коливалась у межах від USD55/барель до USD625/барель. Це пояснюється великим та все зростаючим попитом на енергоносії. Усугубляє дану ситуацію і вихід на світові нафтові ринки великих її споживачів: Індії та Китаю. Дане глобальне явище призводить і до зростання цін на нафтопродукти в Україні.

Виходячи з світових тенденцій слід прогнозувати подальше зростання цін на нафту. Тому для України, як імпортера нафти, слід виробити та реалізувати стратегію по широкому застосуванню альтернативних палив, тобто палив не нафтового походження.

Україна задовольняє свої потреби в природному газі за рахунок власного видобування приблизно на 25%. Середня ціна DAF імпортного природного газу складала, USD/(1000 м³): 2004 р. – 62; 2005 р. – 63,7; 2006 р. – 95; 2007 р. – 130.

В роботах [1, 2] наведено аналіз ефективності застосування СПГ в якості моторного палива сільськогосподарської техніки та показано, що його застосування економічно доцільно навидь якщо його ціна досягне значення USD425/(1000 м³). В середньому промислові підприємства США та Європейського Союзу в 2006 році платили USD250/(1000 м³). Таким чином, навіть за цінами Західної Європи природний газ є економічно вигідним паливом.

Слід зазначити, що в Україні вже є ряд підприємств, які мають досвід встановлення газобалонного обладнання на всі види техніки, у тому числі і на трактори. Декілька сільськогосподарських підприємств вже успішно використовують газобалонну техніку, зокрема ФГ «Токмачани». Досвід показав, що термін окупності капіталовкладень не перевищує 2 років. Для швидкого впровадження даного виду

палива необхідна державна підтримка. Державні кошти треба направляти, в першу чергу, на НДДКР, реалізацію пілотних проектів, налагодження випуску сучасного обладнання та техніки. Для стимулювання використання альтернативних видів палива слід розробити та затвердити законом систему пільг з одного боку та ввести жорсткий контроль, який передбачає штрафи за викидами шкідливих компонентів моторних палив, з іншого. Корисним може виявитися досвід США, де за спеціальним президентським указом, штати повинні закуповувати автомобільну техніку з газобалонним обладнанням.

Тому, на державному рівні слід запровадити організаційні заходи по створенню мережі газонаповнювальних компресорних станцій, підприємств по монтажу газобалонного обладнання, організувати випуск газових балонів та газового обладнання тощо. Для реалізації цього плану необхідні державні інвестиції, державне замовлення та фінансові пільги .

Щорічно у країні утворюється велика кількість органічних відходів різного походження: побутового, комерційного, промислового та сільськогосподарського. На одного мешканця міст України, за статистичними даними припадає 1 кг твердих побутових відходів (ТПВ) на добу. Для оцінки потенціалу звалищного біогазу в Україні будемо виходити, що щорічно утворюється до 6 млн. т ТПВ. Близько 90% їх збирається та вивозиться на звалища. Вихід доступного для збирання звалищного газу – 100 м³/т з вмістом у ньому 55% метану з теплотворною здатністю 19,8 МДж/м³. За цих умов потенціал звалищного газу становить до 30 млн. м³/рік. Енергетичний потенціал біогазу – 18 млн. м³ природного газу або 14 тис. т дизельного палива, або 0,7% його річної потреби. Звалищ ний газ доцільно використовувати тільки тім підприємствам, які знаходяться біля полігонів ТПВ.

Розглянемо рідкі альтернативні палива. В якості моторно палива дизельних двигунів можна використовувати метилові ефіри рослинних олій (МЕРО) та рослинні олій. Властивості МЕРО найбільш близькі до традиційних дизельних палив.

Доцільніше перейти до забезпечення сільськогосподарських товаровиробників біопаливом, що виробляється з ріпаку. На користь зазначеного варіанта свідчить досвід таких країн, як Німеччина, Франція, Австрія, Чехія, США, де для вирощування ріпаку використовується 10...14 відсотків ріллі.

У країнах ЄС біопаливо використовується як у чистому вигляді, так і в суміші з дизельним. Найпоширенішим видом дизельного біопалива є метиловий ефір олій ріпаку. Для стимулювання його виробництва у більшості зазначених країн

застосовуються податкові пільги, у тому числі нульова ставка акцизного збору для дизельного біопалива у чистому вигляді та знижена ставка для його сумішевих видів.

Спирти використовують в двигунах з іскровим запаленням у вигляді суміші з бензинами. Використання палива Е-10 не викликає необхідності модернізації двигуна та паливної системи. Це знайшло підтвердження і в результатах досліджень виконаних в МДАУ.

Для того, щоб задовольнити потреби сільського господарства в МЕРО необхідно відвести під ріпак 1,1 млн. га або 4% ріллі, що цілком прийнятно. Відведення пд. Цю культуру біля 10% земель дозволить використовувати дизельне біопаливо й іншим споживачам.

З економічної точки зору, найбільш оптимальними видами альтернативних палив є СПГ та МЕРО. Зважаючи на економічну та енергетичну безпеку держави, останній вид палива більш перспективний.

Для забезпечення виробництва МЕРО необхідно організувати виробництво і необхідної сировини – метилового спирту. Сировиною для нього слугують рослини.

Очікувані результати від реалізації виконання стратегій визначатиметься підвищенням рівня енергетичної безпеки країни, розв'язанням проблем стабільного постачання енергоресурсів аграрному секторові економіки з використання власного відновлювального джерела, що сприятиме: зменшенню залежності національної економіки від імпорту нафтопродуктів, забезпеченню розвитку агропромислового комплексу, поліпшенню екологічної ситуації, забезпеченню збалансованого і невичерпного природокористування на значній частині території України, підвищенню рівня зайнятості населення.

Література

1. Кириленко І.Г. Аграрна реформа в Україні: надбання та проблеми // Економіка АПК. – 2005. - №5. – С.10.
2. Саблук П.Т. Кардинальні напрями вирішення економічних проблем в АПК // Економіка АПК. – 2005. - №5. – С.4.